

Vastaus nuorisovaltuuston aloitteeseen: nuorisovaltuuston suora aloiteoikeus kaupunginvaltuustoon

OPEKAS 11.06.2026 § 44
95/00.01.03.01/2026

Äänekosken nuorisovaltuusto esittää, että nuorisovaltuustolle myönnettäisiin suora aloiteoikeus kaupunginvaltuustoon ja että aloiteoikeus kirjattaisiin kaupungin hallintosääntöön. Aloite perustuu kuntalain 26 §:n tavoitteeseen vahvistaa nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tuoda nuorten näkemyksiä osaksi kunnan päätöksentekoa.

Kuntalain muutos on parhaillaan Suomen hallituksen valmistelussa. Esitysluonnoksen mukaan nuorisovaltuuston aloiteoikeutta täsmennettäisiin siten, että siihen sovellettaisiin kuntalain 23 §:n mukaista aloiteoikeutta. Muutos olisi tällöin luonteeltaan pääosin nykytilaa selkiyttävä, eikä se toisi uusia vaikuttamiskeinoja, koska nuorisovaltuustoilla on jo mahdollisuus tehdä kuntalaisaloitteita.

Äänekosken kaupunki on lausunut kuntalain muutoksesta lausuntopalvelussa. Lausunnossa onkin todettu, että nuorisovaltuustojen aseman vahvistaminen on kannatettavaa, mutta pelkkä kuntalaisaloitteeseen rinnastuva aloiteoikeus ei tosiasiallisesti vahvista nuorisovaltuustojen asemaa eikä lisää niiden vaikuttavuutta. Kaupungin näkemyksen mukaan nuorisovaltuusto on lakisääteinen vaikuttamistoimielin, jonka vaikuttamiskeinojen tulee olla rakenteellisesti kuntalaisaloitetta vahvempia. Tästä näkökulmasta suora aloiteoikeus kaupunginvaltuustoon tukee nuorten aitoa osallisuutta.

Suora aloiteoikeus mahdollistaa myös sen, että nuorisovaltuuston aloitteet käsitellään suoraan poliittisessa päätöksenteossa ilman välikäsiä. Tämä selkeyttää menettelyä ja tukee nuorisovaltuuston puoluepoliittista sitoutumattomuutta. Lisäksi suora aloiteoikeus vahvistaa nuorten vaikutusmahdollisuuksia tilanteessa, jossa alle 18-vuotiailla ei ole äänioikeutta kuntavaaleissa. Suoran aloiteoikeuden käyttöönotto mahdollistaa myös sen, että Äänekosken kaupunki täyttää Nuorisovaltuustomyönteinen kunta -sertifikaatin keskeiset kriteerit.

Hallintosäännössä on määritelty valtuustoaloitteiden käsittelyprosessi, jonka mukaan valtuutettujen aloitteet toimitetaan kaupunginhallituksen valmisteltavaksi ja edelleen toimivaltaiselle toimielimelle. Yhdenvertaisuuden vuoksi nuorisovaltuuston tekemät aloitteet tulisi käsitellä samojen periaatteiden ja menettelyjen mukaisesti kuin valtuutettujen tekemät valtuustoaloitteet.

Valmistelija

Opetus- ja kasvatusjohtaja Niina Rautanen, puh. 040 514 8102, hallintopäällikkö Henriikka Mäkelä, puh. 040 480 1074.

Esittelijä

Opetus- ja kasvatusjohtaja Niina Rautanen, puh. 040 514 8102

Päätösehdotus

Opetus- ja kasvatuslautakunta:

1. merkitsee aloitteen tiedoksi;
2. vastaa aloitteeseen esittelytekstissä mainitusti;
3. pitää nuorisovaltuuston suoran aloiteoikeuden käyttöönottoa perusteltuna nuorten osallisuuden vahvistamiseksi;
4. pyytää huomioimaan nuorisovaltuuston suoran aloiteoikeuden seuraavan hallintosääntömuutoksen yhteydessä; ja
5. vie tiedoksi kaupunginhallitukselle nuorisovaltuuston aloitteen ja siihen annetun vastauksen.

Päätös

Hyväksyttiin.
